

Л. В. Чорна, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ В США

Чорна Л. В.

Підготовка фахівців з туризму в США

У статті розкрито систему підготовки майбутніх фахівців з туризму в США, проаналізовано функціонування як однопрофільних, так і багатoproфільних навчальних закладів американської системи освіти, вказано на тенденцію закладів до об'єднання на національному та міжнародному рівнях задля забезпечення студентам можливості здобуття двох спеціальностей, у контексті характеристики освітньо-кваліфікаційних рівнів розкрито специфіку комбінованого рівня “бакалавр-магістра”, вказано на можливі шляхи творчого використання американського досвіду у вітчизняних умовах.

Ключові слова: система освіти, майбутні фахівці з туризму, американський досвід.

Чорна Л. В.

Підготовка професіоналов в туризме США

В статті раскрыто систему підготовки будучих професіоналов в туризме США, проанализировано функціонування як однопрофільних, так и многопрофільних учебных учреждений американской системы образования, указано на тенденцию учреждений к объединению на национальном и международном уровнях с целью обеспечения студентам возможности получения двух специальностей, в контексте характеристики образовательно-квалификационных уровней раскрыто специфіку комбинированного уровня “бакалавр-магістра” и указано на возможные пути творческого использования американского опыта в отечественных условиях.

Ключевые слова: система образования, будучие професіоналы в туризме, американский опыт.

Інтеграція України у світовий туристичний простір передбачає піднесення вітчизняної галузі до рівня провідних країн, що можливе за умови пізнання масштабів їхніх туристичних індустрій, специфіки функціонування та підходів до розв'язання питання кадрового забезпечення. Дедалі більше розширюється освітній простір для вітчизняного студентства, втрачається його

суто національна обмеженість, що позначається на розвитку освіти в туризмі та впливає на встановлення відповідності підготовки українських фахівців вимогам світових ринків праці.

Вітчизняній педагогічній науці відомі досягнення освітян країн-лідерів з розвитку туристичної індустрії. Л. В. Кнодель дослідила процес підготовки фахівців у країнах Європи, В. К. Федорченко розкрив досвід підготовки кадрів на прикладі окремих навчальних закладів як європейського, так і американського континентів. Разом з тим американська система освіти в туризмі представляє для нас чималий інтерес, зокрема в питанні переходу до бакалаврату і магістратури. Багаторівнева система вищої освіти країни має не тільки давню історію, а й значні напрацювання.

У зв'язку з цим метою даної статті є розкрити проблему функціонування системи освіти в туризмі США та вказати на шляхи творчого використання американського досвіду підготовки фахівців у вітчизняних умовах.

Система підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі США, як складова системи освіти країни, – це сукупність вищих навчальних закладів, які забезпечують фундаментальну наукову та професійно-практичну підготовку фахівців з туризму, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх інтересів, удосконалення наукової та професійної підготовки.

Система американської освіти в туризмі представлена великою кількістю інституцій [1]. У США налічується понад 176 різних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом “Туризм” і “Гостинність”. Серед найбільш відомих університетів — Університет імені Джорджа Вашингтона, Університет штату Мічиган, Техаський університет, Університет штату Колорадо, Массачусетський університет, Університет Філадельфії (штат Пенсільванія). Однак слід зауважити, що у структурі таких відомих усьому світу навчальних закладів, як Гарвардський та Стенфордський університети, не знаходимо факультетів з гостинності чи туризму.

Натомість, як засвідчують американські вчені, туристичний напрям підготовки представлений в університетах кожного штату [1, с.232]. В 50

штатах країни функціонує Кооперативна служба дистанційного навчання [2,], яка забезпечує громадянам країни можливість отримання освіти в усіх її частинах.

З-поміж усіх інституцій, які формують структуру системи підготовки фахівців з туризму США, можна виокремити два типи закладів: однопрофільні, які спеціалізуються виключно на підготовці фахівців для туристичної галузі, та багатoproфільні, які забезпечують підготовку фахівців для різних сфер господарювання, включаючи туризм. Чисельність однопрофільних навчальних закладів незначна, а точніше – обмежується лише двома навчальними закладами, в той час як категорію багатoproфільних інститутів формують навчальні заклади, які мають як багату історію функціонування, так і значний освітній досвід підготовки фахівців з високим рівнем професіоналізму – від працівників масових професій до управлінців, викладачів і вчених.

До однопрофільних навчальних закладів належать Тихоокеанський інститут подорожей (шт. Гавайї) і Туристична академія (шт. Міннесота).

Туристична академія – це перший заклад туристичного профілю, створений на вимогу Федеральної торгової комісії. Діяльність даної приватної установи здійснюється відповідно до ліцензії Відділу вищої освіти штату Міннесота [3]. Навчальний план Туристичної академії передбачає короткотривалу курсову підготовку, а точніше – шеститижневу підготовку консультантів з питань організації подорожей, туристичних агентів, консультантів з організації круїзних турів, стюардес. Теоретична і практична підготовка органічно поєднані, студенти навчаються в спеціально обладнаних лабораторіях, а також проходять стажування в туристичних агенціях паралельно з навчанням. Тут функціонують денна і вечірня форми навчання. Чисельність студентів у групах не перевищує 14–15 чоловік.

Програма Туристичної академії не трансформується в систему неперервної освіти в туризмі США та отримані у процесі навчання кредити не можуть бути зараховані в будь-якому іншому закладі країни.

У Тихоокеанському інституті подорожей налічується п'ять факультетів [4]. Підготовка фахівців з туризму здійснюється відповідно до двох програм різної тривалості: перша розрахована на 480 годин, друга – 900 годин. Наявність спеціалізованих комп'ютерних лабораторій із функціональною системою резервування уможливорює опанування систем Сабре і Аполло, формування практичних навичок роботи з Інтернет-технологіями.

Зарахування на навчання до Тихоокеанського інституту подорожей проводиться на основі диплома про закінчення середньої школи, а Туристичної академії – на основі диплома середньої школи та співбесіди. Іноземні громадяни навчаються в цих закладах відповідно до положення Департаменту імміграції та натуралізації США.

Основне місце в системі освіти в туризмі США посідають багатопрофільні навчальні заклади, до яких належать дворічні комунальні коледжі, чотирирічні коледжі та університети.

Комунальні коледжі виступають перехідною ланкою між середньою та вищою школами. Комунальні коледжі забезпечують регіональну систему господарювання кваліфікованими робітниками і спеціалістами середньої ланки. Після закінчення випускники, отримавши асоціативний ступінь або диплом молодшого фахівця, стоять перед вибором працевлаштування за обраним фахом або продовження навчання: їх зараховують на другий чи третій курси університетів або чотирирічних коледжів.

Прикладами комунальних коледжів, які здійснюють підготовку фахівців туристичної галузі, можуть служити наступні приватні заклади: Школа Бредфорда (м. Пітсбург, шт. Пенсільванія) та Інститут Калібра (м. Нью-Йорк).

Організаційну структуру Школи Бредфорда формують три школи: бізнесу, технології та медицини. До послуг студентів тут створено консультативний центр і службу працевлаштування. Підготовка фахівців з туризму та гостинності проводиться в школі бізнесу. Термін навчання складає десять і чотирнадцять місяців. Після закінчення випускники отримують диплом або сертифікат у залежності від терміну навчання. Диплом вручають за

результатами десятимісячного курсу, а сертифікат – після закінчення чотирнадцятимісячного курсу.

Протягом усього навчального процесу увага акцентується на вивченні базових концепцій гостинності, технології обслуговування туристів і методів продажі турів. 8-тижневе стажування в туристичних організаціях виступає невід’ємною складовою навчального процесу.

Провідна роль у системі освіти в туризмі США належить університетам. Структурними підрозділами окремих університетів, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців різного освітньо-кваліфікаційного рівня з туризму, є школи – в Університеті ім. Джорджа Вашингтона, Університеті Південної Кароліни, Університеті штату Іллінойс; департаменти (факультети) – в Університеті Делавера та коледжі – в Університеті штату Колорадо.

Університет ім. Джорджа Вашингтона має у своєму складі 9 шкіл та Міжнародний інститут туристичних наук. Ступенева система підготовки фахівців проводиться на рівні “молодший фахівець”, “бакалавр”, “магістр” [5]. Підготовка молодших фахівців здійснюється впродовж одного-двох років, навчання бакалаврів триває 4 роки, магістрів із туристичного адміністрування – від півтора до двох років для стаціонарної форми навчання та три роки – для дистанційної.

На першому рівні Університет ім. Джорджа Вашингтона випускає сертифікованих фахівців з менеджменту подієвого туризму. Творчий колектив викладачів і наставників складається з менеджерів туристичних центрів та організаторів подієвого туризму, керівників туристичних асоціацій і компаній, а також досвідчених фахівців з організації ділового туризму та маркетингу. Міжнародний інститут туристичних наук Університету ім. Джорджа Вашингтона на додаток до вищезазначеної спеціалізації пропонує підготовку фахівців з менеджменту туристичних дестинацій.

Як у Массачусетському університеті, так і в Університеті Флориди підготовка майбутніх фахівців проводиться за комбінованою програмою “Бакалавр-магістр”. Студент може одночасно здобути два ступені. Термін

навчання за даними програмами 5 років, що на рік менше від традиційно встановленого в усіх ВНЗ країни: підготовка бакалаврів здійснюється протягом 4 років, а магістрів – 2 роки. 138 кредитів – це та мінімальна кількість, яка необхідна для отримання ступеня бакалавра та магістра наук за умови написання студентом дипломної роботи. Відповідне число кредитів при шестирічному навчанні дорівнює 150.

В Університеті Флориди розроблено комбіновану програму підготовки бакалавр-магістрів, яка не передбачає написання дипломної роботи. Відмічаємо, що тут кількість кредитів вже збільшено до 145, що все ж на 12 кредитів менше від загальної кількості годин, передбаченої шестирічним терміном навчання. Студент подає заяву на навчання за комбінованою програмою бакалавра-магістра не при вступі на перший курс, а кінцевим терміном визначено кінець осіннього семестру третього року навчання, що, на нашу думку, є виваженим підходом, який надає студентам можливість усвідомленого визначення власного професійного майбутнього.

У США 28 університетів надають освітні послуги за напрямом “Туризм” на рівні післядипломної освіти – докторантури. Слід зауважити, що загальна кількість програм підготовки докторів наук з туризму у світі була невеликою в кінці минулого століття. Позитивні зміни спостерігалися тільки в американських університетах. Там було значно збільшено спектр програм підготовки докторів наук за такими напрямками, як освіта, рекреація, планування регіонального розвитку, туризм і гостинність.

На рівні аспірантури в Корнельському університеті розроблено програми підготовки докторів філософії для студентів, які планують займатися викладацькою та дослідною роботою. Після зарахування на навчання студент обирає тему свого дослідження та керівників із числа викладачів кафедри. Два керівники передбачено для майбутнього магістра і три – для доктора. Здобувачі ступенів поглиблюють знання з готельного менеджменту, вивчають методологію дослідження, набувають педагогічних та управлінських навичок.

Система освіти в туризмі США базується на принципі індивідуалізації навчання, який передбачає врахування особливостей кожного студента та закріплення за ним права вибору навчальних предметів та семестру для їх вивчення, кількості кредито-годин, формування індивідуальних планів підготовки чи напрямів спеціалізації. Всі студенти американських університетів, починаючи з третього курсу, займаються за спеціально складеними планами, які формуються на основі співвідношення обов'язкових та елективних дисциплін. Дана обставина зумовлена американським способом життя і є відмінною ознакою системи освіти в цій країні.

У сучасних умовах університети США об'єднуються на національному та міжнародному рівнях, розробляють нові освітні проекти і практикують підготовку фахівців суміжних галузей за одним навчальним планом із метою забезпечення студентам можливості здобути два фахи, що в умовах інтеграції виступає незаперечною перевагою. Підтвердженням цього може послужити партнерство школи Корнельського університету з Кулінарним інститутом Америки, як наслідок, студенти, закінчивши навчання, отримують ступінь бакалавра з готельного менеджменту та диплом із кулінарного мистецтва.

Дослідження проблеми функціонування системи освіти в туризмі США забезпечує можливість вказати на напрями творчого використання досвіду навчальних закладів країни у вітчизняних умовах. Вважаємо, що на увагу освітніх закладів України заслуговує підготовка фахівців комбінованого освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр-магістр”, підходи до індивідуалізації процесу навчання та забезпечення можливості здобуття подвійної кваліфікації.

До перспективних напрямів подальших досліджень американського досвіду підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі вважаємо за доцільне віднести: вивчення організаційно-методичного забезпечення підготовки фахівців комбінованого освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр-магістр” у системі освіти в туризмі та спектр напрямів спеціалізації як результат суспільного попиту на фахівців на ринку праці.

Література

1. **Hudson S.** An International Handbook of Tourism Education / S. Hudson. – New York : Elsevier Ltd. – 2005. – 238 p.
2. **Association of American Colleges and Universities** [Електронний ресурс]. – Назва з титул. екрану. – Режим доступу : <http://www.aaciuorg/templeton/index.cfm>
3. **The Travel Academy** [Електронний ресурс]. – Назва з титул. екрану. – Режим доступу : <http://www.thetravelacademy.com/>
4. **The Travel Institute of the Pacific** [Електронний ресурс]. – Назва з титул. екрану. – Режим доступу: http://www.universities.com/edu/Travel_Institute_of_the_Pacific.html
5. **The George Washington University** [Електронний ресурс]. – Назва з титул. екрану. – Режим доступу : <http://www.gwutourism.org/>

Chorna L.V.

Tourism professionals' training in USA

The system of US future tourism professionals' training is revealed in this article, American educational system one specialty and multispecialty educational establishments' functioning is analyzed, establishments' tendency to join at national and international levels to provide students with the possibility of gaining two specialities is indicated, in the context of education qualification levels characteristic mixed Bachelor-Master degree peculiarities are revealed and possible ways of creative American experience usage in Ukrainian universities are identified.

Key words: educational system, future tourism professionals, American experience.

Відомості про автора

Чорна Любов Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризмознавства і туристичних спеціалізацій Інституту туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Основні наукові інтереси зосереджені навколо проблеми практичної підготовки майбутніх фахівців з туризму.

Стаття надійшла до редакції 5.04.2012 р.

Прийнята до друку 28.09.2012 р.